

MÓRCHIDA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

1	BEVEZETÉS, KÖSZÖNTŐ	3
2	A TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA	4
3	ÖRÖKSÉGÜNK.....	10
4	TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL ELTÉRŐ KARAKTERŰ TERÜLETEK LEHATÁROLÁSA	41
5	A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK.....	48
6	JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA	60
7	JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA	65
8	MELLÉKLETEK	68

„Csak figyelek, érzékelem, hogy vagyok, hogy vagyok valahol, és ez már nem jelent otthonosságot. Lenni, otthon lenni természetes állapot: aki otthon van, nem gondol rá, hogy van valahol.”

GreCsó Krisztián

„A település nem egy ideál, nem egy archeológiai lelet, de borgőzös ingatlanfejlesztési bűvészmutatvány sem, ... hanem maga az élet, a maga végtelenségével, gyönyörűségével és borzalmával, egyidejűségével és csodájával.”

Iprof. emeritus Meggyesi Tamás

A településsel foglalkozó szakemberek már megközelítőleg 100 éve vallják, hogy a település életjelenségeket mutató dolog.

„Minden település valamikor létrejön, „megszületik”, aztán növekedni kezd, stagnál, esetleg elhal vagy megújul, növekszik, működéséhez a környezetből energiát és anyagokat használ fel, ezek átalakításával saját fogyasztására és piacra szánt termékeket állít elő, közben hulladékokat bocsát ki, kapcsolatba kerül más településekkel, és köztük – különösen az ellátás terén - bizonyos munkamegosztás alakul ki. A benne élő emberek helyi társadalmat alkotnak, miközben a település saját történelemmel, kultúrával és hagyományokkal rendelkezik - vagyis sajátosan komplex életjelenségeket produkál. Eközben a település műszaki létesítmények meghatározott rendszere, de nem csak az, hanem élő organizmus is. Ezt az organizmust fenn kell tartani, és a kor követelményeinek megfelelően fejleszteni is kell.”

Éppen ezért fontos minden település számára, hogy saját forrásainak hasznosítási lehetőségeit felismerje, saját fejlődési útját megtalálja. Ez a saját arc jelenti a település önazonos és önálló életben maradását.

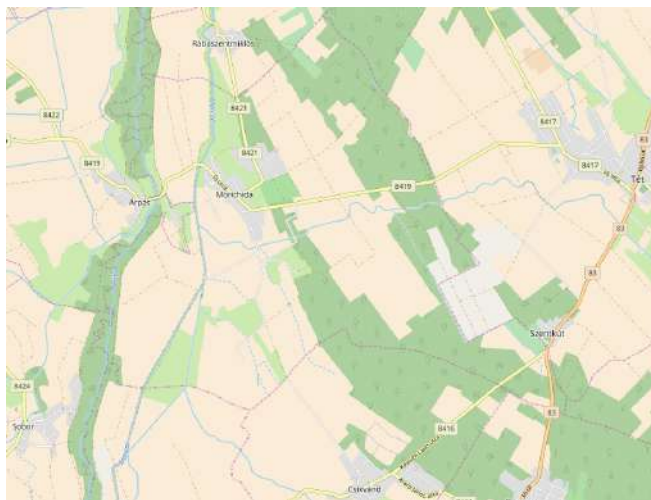
A kézikönyv ehhez kíván segítséget nyújtani. A település bemutatásával, az értékek megismertetésével és útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti, természeti és táji értékek tárházába, hogy olyan épületet tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, egyben illeszkedik a település képéhez, azt ízléssel viszi tovább, értéket ad a település, településképzés számára.

A kézikönyvben foglalt ajánlások nem kötelező jellegűek. Nem céljuk az uniformizálás, sőt éppen ellenkezőleg. Céljuk az értékekre való figyelemfelhívás, az értékek megismertetése, a lehetőségek feltárása. A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni. Ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbíródik.

Ide várjuk Polgármester Úr köszöntőjét!

László Attila
polgármester

Mórichida a Kisalföldön a Marcal és a Rába völgyében helyezkedik el, Győr-Moson-Sopron Megye délkeleti részén, Győrből közúton – 32 km – a 83-as útról Tétnél letérve jó félóra alatt autóval odaérünk. Kerékpárral Győrből Koroncón keresztül nagyrészt erdők között kerekezve, illetve a Rába vagy a Marcal védtöltésén érhetjük el. Csorna csak 22 kilométerre van Mórichidától. A vasútállomások ugyan messzebb vannak – Gyömörén, illetve Enesén át ma már 14 autóbusz pár közlekedik megyénk székhelyére.

Határa ligetes, lapos homokos hátakkal. Szántók és erdők váltakoznak rajta. Fényes Elek 1851-ben így ír róla: „Határa lapályos, de termékeny. Rétje sok. Fája elég a Rába mentibe.”

A mai közigazgatási területe 3230 hektár, amelyből 167 ha belterület, 33 ha zártkert. A szántók és erdők 90 %-a magántulajdonban van, az erdők 10 %-át a Kisalföldi Erdőgazdaság birtokolja.

Az időjárása kellemes, habár a csapadék viszonylag kevés, a 30 éves átlag is csak 583 mm. Az évi napsütéses órák száma 1900-1950.

A vizek falujának is nevezhetnénk. A Rába folyó a falu nyugati határa a Marcal folyó a Fő utcai „kertek alatt” csordogál.

A Marcal a falu határában éri el a Csikvándi Bakony-ér és a Csangota patak. Ma már nehéz elképzelni, hogy a Csangota mentén a XIX. Században még 29 vízimalom működött.

A Rába, amely Nyugat-Magyarország egyik legjelentősebb folyója Ausztriában, a Fischbachalpokban 1200 m magasságban ered. Vízsintje és vízhozama rendkívül változó. A legalacsonyabb és a legmagasabb vízszint közt több mint 7 méter különbség van a falu határában (29.f.km.). Vízhozama is ennek megfelelően nagyon változik. Volt amikor másodpercenként csak 2,5 m³ csordogált a fenekén (1978. szeptember 10.), 1965. április 25-én viszont közel 1000 m³ víz hömpölygött a mederben és a hullámtérben. Hála a korábbi vízi munkáknak a töltések bírták a magas szintet.

A nyári üdülési időszakban viszont rendszerint alacsony a vízállás, s a selymes, langyos vízben jókat lehet fürödni, úszni.

A horgászok itt is lelkesen kémlelik a jobbnál jobb pecahelyeket s néha a nagy fogásról regélnek. Túravezősök nagy rajokban ereszkednek lefelé a Rábán s rendszerint Árpáson-Dombföldön ütik fel néhány napra sátraikat.

A Marcal folyó Sümeg környékén ered és széles völgye összegyűjti a Bakony nyugati lejtőiről lefutó patakokat, ereket, és a hegy lábánál előtörő források vizét. Vízsintje Mórachidánál ugyancsak nagyon változó. A legalacsonyabb és legmagasabb vízszint közt 5 méter is előfordult s az árvizei még a folyószabályozás után is, a legutóbbi időkig rettegésben tartották a falu egy részét, és gyakran okoztak jelentős károkat. Az 1963-as árvíz volt az egyik legnagyobb. A Csikvándi Bakonyér, a Csangota patak és a Marcal árvize együtt jelentkezett. A fél falu háza vízben állt és ameddig a szem ellátott, mindenhol csak víz és víz ... A hídról nézve olyan volt, mint a tenger. A további veszélyt az 1964-65-ben megépült körtöltéssel hártották el. A folyó vízhozama 1 m³-től 170 m³-ig változik.

Hal is akadt a folyókban sok. A halászok egyszer –a 40-es években- Mórachidától – Rábaszentmiklósig hálóval húzták végig a folyót, annyi halat gyűjtve be, hogy maguk is alig hittek a szemüknek. A zsákmányt urasági szekérre rakott hatalmas kádakban szállították Győrbe.

Magas víznél nagy halak is felúsztak a Dunából s a vízszint csökkenésével ott ragadtak a mélyedésben. Egy-egy harcsa itt maradt a híd környékén s fogyasztotta a kiskacsákat.

A hatvanas években a rendszeres ipari szennyvizek beeresztésével a folyó vízminősége leromlott, s csak az elmúlt években kezdett újból javulni.

A falu mai településszerkezete a történeti fejlődésének egyes fázisait tükrözi s az egyes részek nem kapcsolódnak szervesen egymáshoz. Az ősi falurész –Bordács- még ma is létezik, s a Nagy- és Kis- mórighidai rész jól megkülönböztethető. Az utóbbi évtizedekben a falu elsősorban a szőlőhegy irányában fejlődött. Igényes szép házak épültek a régi és az új falu részen egyaránt. A régi falurésztől a „Papréten” létesült sportpálya választja el.

A falun kívüli településekről – az ősi Teke-pusztáról, Ferencházáról s Tördemésről – a lakosok betelepültek a faluba. Tekén ma már csak az erdészlakások vannak

A 360 lakás –családi ház- zöme a 70-es években épült vagy bővült. A múlt századból már csak néhány lakóház, nádfedeles parasztház, valamint a Szőlőhegy egy-egy pincéje maradt, amelyek építészeti értéket képviselnek a településen.

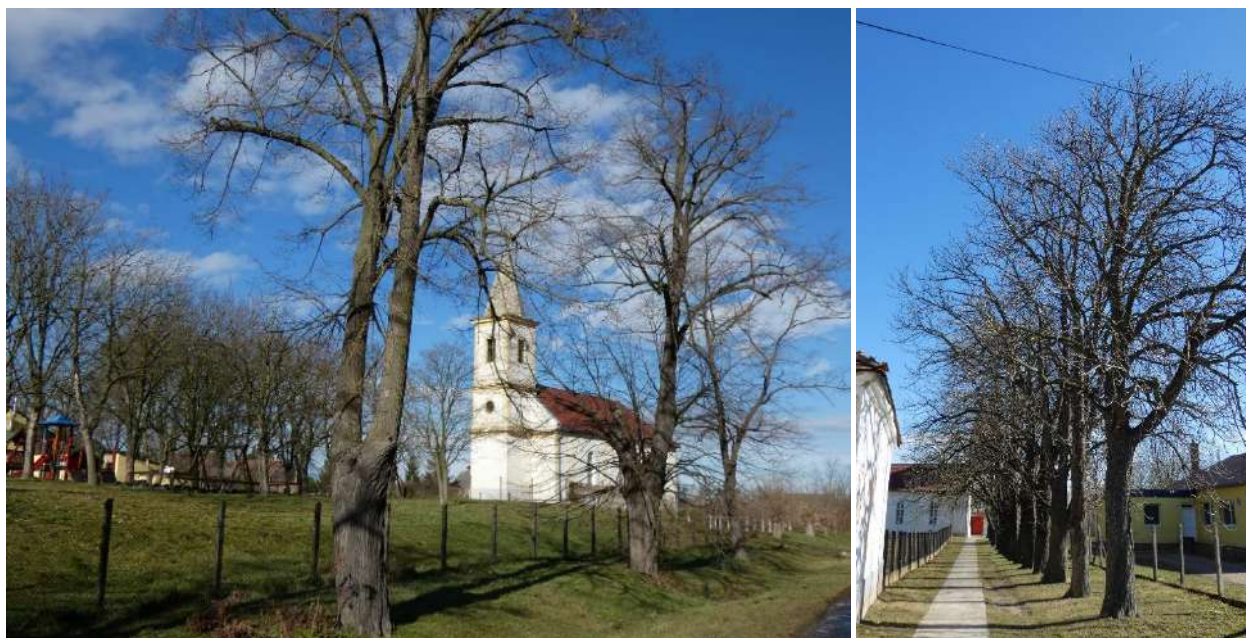
Mórichida határában, Dombiföldön található az Árpád-korban - 1251. előtt - román stílusban (a mórichidai premontrei kolostor részeként) épült katolikus templom. E templomot 1860-ban Romer Flóris – a kor egyik legnagyobb archeológusa – nagyon romos állapotban találta. „Alacsony fekvése miatt a vízáradásoknak ki van téve, falai nyirkosak és zöld penésszel befedettek, tetőzete pedig éppen, hogy fenntartatik”. A tetőt 1930-ban mórichidai ácsok Szabó József ácsmester irányításával újítták fel. A költségét a ferencvárosi uraság – Köny Ignác fizette.

A templom szakszerű felújítása 1935-ben Fömötör Gyula – néhai plébánosunk – fáradhatatlan munkásságának köszönhető. Az akkori restaurálást Schutzbach Antal iparművész irányította s ennek során a külső barokk formai elemeket eltávolították. Az új torony gömböt és keresztet árpási kovácsmester készíttette el. Legutóbb a hívők anyagi támogatásával az Országos Műemlékhivatal 1995-ben újította fel a templomot, amely évszázadokon keresztül szolgálja a móríchidai és árpási római katolikus híveket. A plébánia 1794-ben Móríchidáról Árpásra költözött s azóta –tévesen- a templomot is gyakran árpásinak nevezik. A templom a plébánia segítségével tekinthető meg (Árpáson a plébánia emeletes épülete a Rába hídról lehajtva a kápolna mögött található).

A templom egyhajós, bordás keresztboltozatú, egyenes záródású szentéllyel, két toronnyal. A főoltár egyes részletei a XVII. Század végéről valók. Az oltárkép 1666-1667. közt készült. A felsőrészen a Madonna alakja lebeg, a gyermek Jézus az angyalok Magyarország térképét a Madonna széttárt köpenye alá vonják. Felettük két angyal Máriát a magyar koronával koronázza meg. A kép alsó részén portrészzerűen megfestett egyházi és világi vezetők láthatók s köztük térdel a kép ismeretlen alkotója is. A térdelők Mária oltalmába ajánlják a térképpel szimbolizált Magyarországot s hozzá könyörögnek.

A móríchidai Fő utca közepe táján egy szép vadgesztenyesor vezet az 1789-ben épült evangélikus templomhoz. Ide járnak az árpási evangélikusok is.

A II. világháborúban e templom is megsérült. A helyreállítást anyagilag is segítették a Móríchidáról Amerikába kivándorolt Cleveland-i magyarok Bors Károly és neje összefogásában. A templomot a közelmúltban /1996/ renoválták.

Az ezredfordulós parkban, az első és második világháború áldozatainak a község 1992-ben állított emlékművet, amely a téti közút mentén, a falu közepén található.

részletek dr. Gerencsér Árpád Mórachida 2000. c. könyvéből

A település múltját igen jól szemlélteti **Mórachida címere** is. A három hullámvonalú folyó: a Bakony ér, a Csangota patak és a Marcal folyó. A fölötté levő kőhíd pedig a Mór gróf által épített hídnak állít emléket, amelyről a települések, ill. a mai település is vette a nevét. A kereszt és a Luther-rózsa a katolikus és az evangélikus valláshoz való tartozást szimbolizálják, a szőlőfürt pedig a környék fejlett szőlőtermő tevékenységére utal. A pajzsfeben található évszám IV: Béla magyar király 1242. október 6-án történt látogatását jelzi. A pajzsforma gótikus, a középkori eredetre utal, a pajzson látható korona a csillaggal pedig Kis-Mórachida egykori pecsétképe, amelyet még 1818-ban is használtak. A domináns vörös, fehér, zöld színek a magyar címer és zászló színeivel azonosak és a település hazafias szemléletét és érzületét tükrözik.

településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők

A TELEPÜLÉSSZEKEZET ÉS A TÁJHASZNÁLAT ALAKULÁSA

Az első Katonai Felmérés (1763-1787) térképén a Győrből Szombathely felé vezető országút mentén a Marcalon található átkelőhely mellett kialakult Mórchidát a belterület közelében rétek, mocsaras területek és sűrű ártéri erdők, távolabb pedig szántóföldek veszik körül.

A településre a vízi átkelő meglétének köszönhetően utak futnak a szélrózsa minden irányából. A térképen már látható az Árpási templom is. A Csikvánd felőli határban, valamint a Rába és a Marcal között hatalmas erdőterületek találhatóak.

A lakóterület magja a Fő utca, Új utca és a Bordács utca, amelyekben máig fennmaradt néhány szép régi ház.

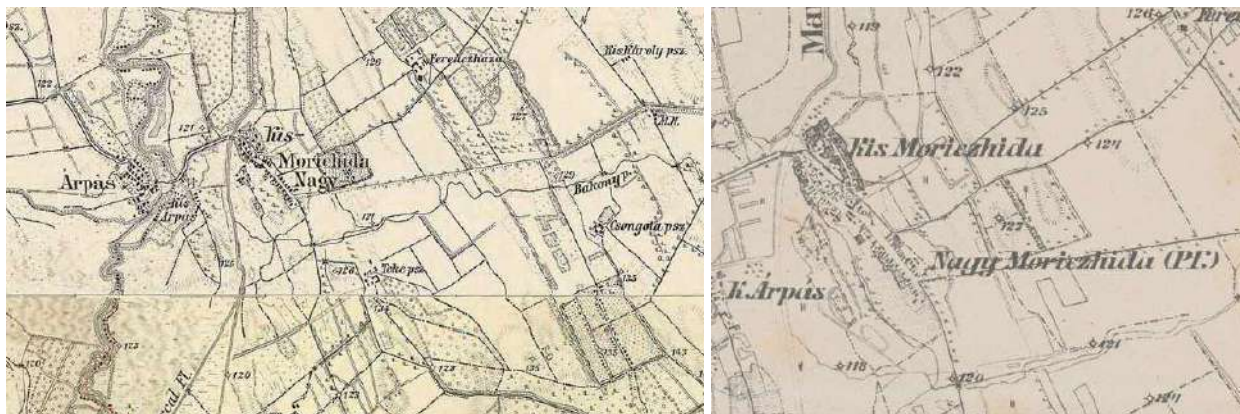

A második Katonai Felmérés (1806-1869) térképén Mórchida környékén még mindig egy nagyon változatos tájat láthatunk, rengeteg vízfolyással, vizes, mocsaras területtel, hatalmas kiterjedésű rétekkel és kaszálókkal. Az erdőterületek valamivel kisebbek lettek, de még mindig jelentősek. A szántóföldek aránya viszonylag kevés. A táj azonban összességében igen mozgalmas képet mutat.

A belterület megnövekedett, a lakóházak mögött megkezdődött a kertművelés. A Győr felé vezető országút mentén kialakult a szőlőhegy a mai pincefalu, azzal szemben pedig egy nagyobb

erdőtelepítés a Pagony-erdő. A Pagony helyén alakult ki a későbbiekben a Miklósi utca, Hunyadi utca és Fenyő utca.

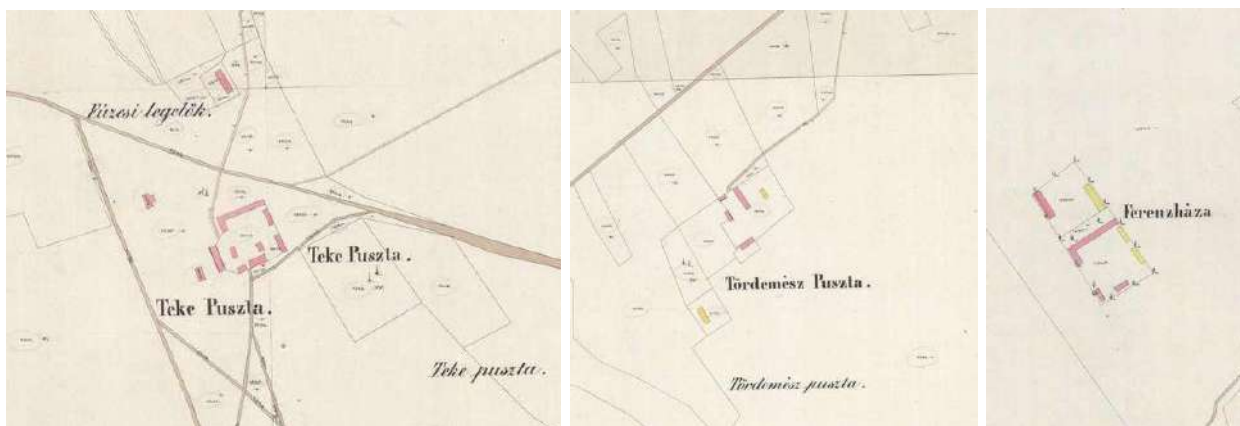
A belterületi utcahálózat változatlan, mai helyén a Fő utca közepén megjelenik az evangélikus templom ábrázolása. A házak mögött jól láthatók a kertek és gazdasági épületek.

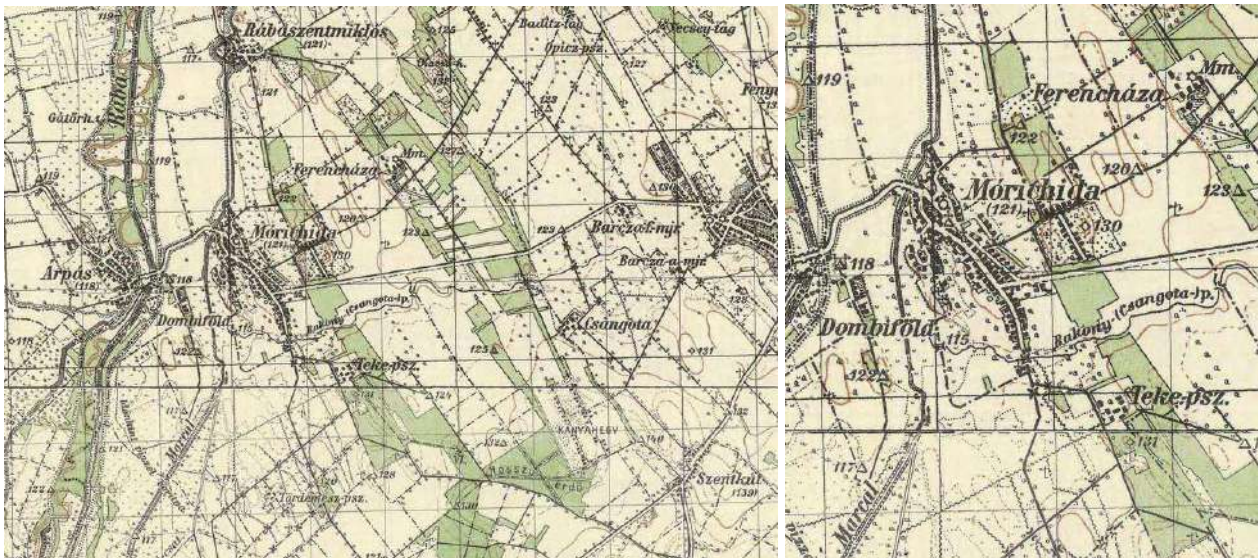

A második és harmadik katonai felmérés (1869-1887) között eltelt időszakban még inkább megfogyatkoztak a település erdőterületei.

Jellemző új táji elem a szántóföldeket és kaszálókat tovább osztó földutak megjelenése. Az utak mentén szinte mindenhol fasorok futnak. A tájban a lehangsúlyosabb közlekedési nyomvonal ekkorra a Tét felé vezető országút lett.

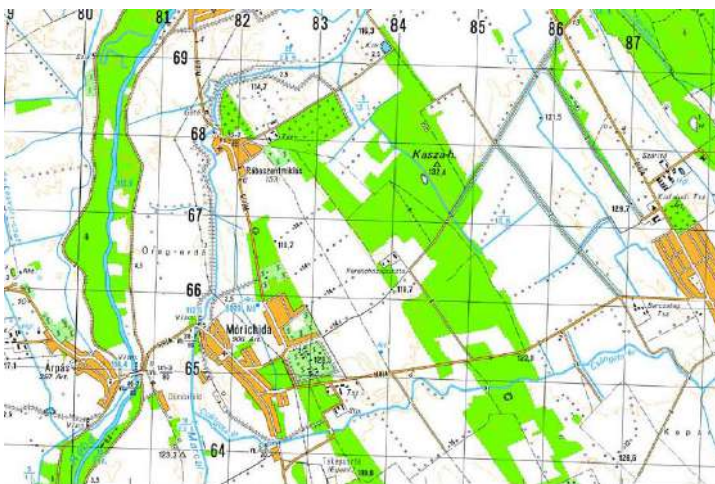
A külterületen számos helyen találunk majorokat, állattartó telepeket un. pusztákat, amelyek megjelenése szorosan összefügg a nagy kiterjedésű rétekkel, legelőkkel és kaszálókkel (Tekepuszta, Ferencháza s Tördemész).

Az 1940-es évekre (Magyarország Katonai Felmérése -1941) a Rába és Marcal szabályozásának köszönhetően teljesen eltűnt a két folyó közötti ártéri erdő. A település keleti határában és Tekepuszta környékén azonban a kevésbé jó minőségű szántóföldeket beerdősítették.

Az úthálózat letisztult, véglegesedett, megnövekedett a település lakóterülete, utcahálózata. A település külterületén található majorok és puszták területe, épületállománya jelentősen megnövekedett.

Az 1950-es évektől a szövetkezeti termelés következményeként megjelent a külterületeken a nagytáblás szántóföldi gazdálkodás. A külterületi mezőgazdasági utak nagyrésze eltűnt. A kevésbé jó szántóföldek helyén a keleti határban tovább növekedtek az erdőterületek.

A régi erdős, gyepes, kaszálókkal teli, vízfolyások által szabdaltszerű területet az ember erdőirtás, vízgazdálkodás, nagytáblás gazdálkodás révén jelentősen átalakította.

Belterületen kiépült a Kőhid utca a Pagony területén pedig kiépült a Miklósi utca, Hunyadi utca és Fenyő utca.

A rendszerváltozás, amint az ismeretes a külterületi tulajdonviszonyokban okozott forradalmi változást. Az addig állami tulajdonban, ill. TSZ- „tulajdonban” lévő termőföldek magántulajdonba kerültek. A tájhasználatot azonban ez a változás nem érintette. A külterület egyes határrészein a kárrendezés, részaránytulajdon kiadásával a birtokszerkezet felaprózódott, de ez a földhasználatban és a művelési ágakban változást nem jelentett.

Mivel a falu térségét gazdasági fejlesztések nem érintették, így belterület és a major területe lényegesen nem változott.

Az első térképes ábrázolások óta a Mórchidát körülvevő táj képe – amint azt láthatjuk - jelentősen átalakult.

JELLEMZŐ UTCAKÉPEK, TELEKSZERKEZET

A település történelmi főutcája Fő utca., amelynek érdekessége, hogy déli (tűzoltó szertártól kezdődő) szakasza viszonylag egyenes vonalvezetésű, széles, tágas, nagy zöldfelülettel bíró, tipikus hosszútelkes utca, ellenben az északi része egy keskeny közterületi szélességű, érdekes, mozgalmas vonalvezetésű és változatos telekrendszerű utca.

A Fő utca déli részén az utca két oldalán hosszú szalagtelkek alakultak ki, sűrűn beépített házakkal a házak között néhol tömör kerítéssel. A tágas zöldterületen szép diófasorok, gyümölcsfák.

Az utcában látható még néhány szép régi ház, amelyek azonban egységes, emblemikus utcaképet már nem adnak. Az épületállomány jelentősen átépült, de az utca képe rendezett, harmonikus.

A Fő utca középtáján található az önkormányzat épülete, amelynek környéke szépen parkosított.

A híd felé haladva az utca beszűkül, majd hirtelen kiszélesedik és beérünk egy érdekes háromszög alakú, szépen parkosított közterületre, amelynek térfalát egy szakaszon még a régi házak adják.

A régi főutcán haladva a híd felé az épületállomány átépült a Fő utcába becsatlakozó kis utcácskák csomópontjában azonban szép kis zöldfelületek, parkok vagy közösségi tér alakultak ki.

A hídhöz érve a Fő utca és az Új utca találkozásánál szintén kialakult egy zöld közterület, amely körül szerencsére fennmaradt pár szép régi ház.

A hídról letekintve a településre pedig ilyen szép utcakép fogad bennünket.

A történelmi magból kilépve az utcák épületállománya még inkább változatos, de a település teljes területén jellemző a hagyományos oldalhatáron álló beépítések, valamint szép kisebb-nagyobb méretű, ápolt, parkosított közterületek.

A közösségi funkciójú épületek, középületek (iskola, óvoda, templom, sportöltöző stb.) környezete rendezett, szépen parkosított, épületeik felújítottak, karbantartottak.

Tét - a fő közlekedési útvonal - felől érkezve a településre észrevétlenül elhaladunk a település kiemelkedő értéke az Ürge-hegy pincésora mellett.

Az Ürge-hegy jellemző épületei a rendkívül alacsony ereszmagassággal épült, a földből alig kiemelkedő, nyeregtetős, hagyományosan nádfedeles épületek.

A pincesor érdekessége, hogy a megszokottól eltérően a pincék vegyesen, hol utcára merőleges, hol utcával párhuzamos gerinccel épültek meg.

Telekszerkezet és telekhasználat, beépítési mód és épülettípusok

A történeti adottságokból adódóan a Fő utca mentén, az Új utca déli részén, valamint a Miklósi utcában – azaz a történelmi településmagban - a szalagtelkes keskeny telestruktúra maradt fenn. A hosszú, keskeny telkek beépítése jellemzően oldalhatáron álló.

Az ősi, organikus településmag

A mérnöki telekosztású településrészek

Az ősi - Fő és az Új utcák északi vége, Kis utca által alkotott - településmagban a külső településrészek szabályos, sematikus teleosztásaival, utcahálózatával, szabályos négyzetes, azonos méretű telkeivel ellentétben egy organikus telek és utcahálózatot találunk, változatos alakú és nagyon eltérő méretű telkekkel, közterület szélességekkel. A mérnöki telekosztású településrészek kialakult szabályos struktúrák közül kifejezetten nagyméretű 1500-2000 m²-es telkek találhatók a Miklósi utcában, Hunyadi. Kisebb méretű (600-800 m²-es) telkek csak az ősi településmagban találhatók.

A település épületei szinte kivétel nélkül oldalhatáron állók, a falusias telekhasználatnak megfelelően. Mind a magán telkek és beépítésük, mind az önkormányzati telkek jellemzően nem „zsúfolt” beépítésűek, községi szintű légtérhasználattal rendelkeznek.

A gazdasági területek és majorok szellősen, szabadon állóan kerültek beépítésre.

Utcakép tekintetében nagyon változatos képet mutat a település. Pár helyen fennmaradt néhány szép 3-4 ablakos hajlított ház ill. egy-egy hosszúház, ezek azonban mára beszorultak a 60-as évek sátoztatós házai és a 80-as évek típusházai közé.

A legrégebbi épületek az egytraktusos, oromfalas parasztházak és az un. beforduló házak, jellegzetes széles homlokzatú, többablakos házak, melyek a Fő utcában, még néhány helyen fennmaradtak.

Ezeket váltották fel aztán a II. világháborút követő épületek, majd az un. kockaházak.

Az újabb utcákban pedig már a 80-as évek jellegzetes kétszintes házait találhatjuk meg hol utcára merőleges, hol utcával párhuzamos nyeregtetővel.

Ezeket az épületeket követik napjaink un. mediterrán stílusú házai, amelyek nem csak újabb beépítésű utcákban, hanem a településen elszórtan több helyen is megtalálhatóak.

A települést minden irányból szántóföldek, mezőgazdasági művelésű területek és legelők, erdők ill. töltések határolják. A település területén jelentős tájsebek nincsenek. A település környezetének legértékesebb táji elemei a vízfolyások ligetekkel, rétekkel váltakozó árterei és a meglévő összefüggő erdőterületei.

A település egyetlen emblemikus utcaképét is külterületen találjuk. Az Ürge-hegy pincesorának utcaképei:

ÉPÍTETT ÖRÖKSÉG

A leg archaikusabb formájú lakóépületek a településen - amint azt már az előzőekben is említettük - az **utcára merőleges gerincű** (néhány nagyon szép tégladíszítésű vagy deszkázott oromfallal megépült) **nyeregvetős épületek**. Homlokzatuk szerencsére sok helyen megmardat eredeti formában. Hagyományos elrendezés szerint a hosszúházakon általában kettő, néhol három – álló téglalap alakú – ablak található.

A házak elhelyezése Móríchidán kivétel nélkül oldalhatáron álló, előkert nélküli vagy kis előkertet rendelkező beépítés. Néhány épület mára szépen megújult.

Ezek közül az épületek közül sok olyat is találunk, amelynek a homlokzata, átépült, de megmaradt a szép, díszes oromfal.

A második jellemző épületforma a **beforduló tömegű, polgáriasodó ház**, utcával párhuzamos eressel és 4-5 vagy több (álló téglalap alakú) ablakkal az utca felé. A nyeregtető lehet oromfalas vagy kontyolt, valamint ezek variációja, pl. a amikor az L alakú épület hátra nyúló épületszárnyán oromzatos kialakítású a tető az utcai szárnyon pedig kontyolt. Ezek az épületek a földszintes parasztházaknál nagyobb lábazat- és homlokzatmagasságú házak.

Az ilyen típusú lakóházak jellemzően a korábbi, utcára merőleges tömegű épületek bővítésével, vagy a városi polgári házak megjelenését utánózva terjedtek el. Az ablakok körül gyakran jelenik meg – a ház építési idejének és stílusának függvényében – klasszicizáló, romantikus vagy leggyakrabban historizáló stílusú vakolatdíszítés.

A homlokzatot sokszor tagolják pilaszterek vagy armírozás, illetve párkányok. Bejárati ajtó soha nem nyílik az utcára. Nagykapu azonban többször előfordul a ház homlokzatával egybeépítve.

Ezek a házak a településeken jellemzően az utcafronton állnak, így Móríchida területén is az előkert nélküli beépítés az elterjedt. A házak homlokzata mára sok esetben átépült, erősen leegyszerűsödött.

Amikor az építészeti örökségről beszélünk, nem szabad megfélekezünk a közelebbi múlt jellemző épülettípusairól sem.

Az '50-es '60-as években elterjedt sátoztetős **kockaházak** homlokzatukon a két darab, szimmetrikusan elhelyezett „hátoosztásos tűzépablakkal” szintén a településképe jellemző elemei a településen. Markáns, egységes utcaképet adó szerepük elvitathatatlan. Ezek a házak kivétel nélkül vakoltak, jellemzően magas lábazatúak cserép vagy műpala fedéssel. Napjainkra erőteljesen megindult ennek a háztípusnak a megújítása, felújítása ill. átépítése, energetikai korszerűsítése, ablakcseréje. A „kockaházak területeken” az utcákban az áttört kerítés a jellemző.

Az **újabb korok épületei** közül a településen megtaláljuk a '70-es '80-as és '90-es évek jellegzetes „uniformizált” épületeit is. Ahol azon szerencsés helyzet áll fenn, hogy új utcanyitással társult az építési dömping, azokon a helyeken az előzőekben említettekhez hasonlóan kialakult egy-egy egységesebb utcakép, jellemző tendenciának azonban nem nevezhetjük.

A közös pont ezeken a területeken az oldalhatáron álló, előkertes beépítés és az áttört kerítés, valamint a vakolt homlokzat. Az újabb korok épületei továbbá jellemzően szélesebb telkeken, szélesebb utcai homlokzattal kialakított földszintes vagy emeletes épületek.

Legújabb korok épületei, mind építészeti stílusukban, mind kialakításukban (földszint, emelet, tetőtér), anyaghasználatukban erősen vegyes képet és ennek eredményeként vegyes utcaképet adnak. Különös tekintettel azokon a helyeken zavaró ezeknek a nagyon eltérő stílusú és formavilágú épületeknek a megjelenése, ahol meglévő utcákba, lebontott házak helyére épülnek be az új házak.

Jellemző vagy egységesebb településképet, egységesebb formavilágot csak ott találunk, ahol jobbra egy időben és egy stílusban épültek be az utcák.

Az Ürge-hegy jellemző épületei az alacsony párkánymagassággal, nagy bejárati ajtóval - a hordók ki-be hordása végett - és egyik oldalon kis ablakkal, megépült nyeregvetős épületek. De jellemző épülethomlokzat az is, amikor egyáltalán nincs ablak a közterület felől, csak egy nagy bejárati ajtó vagy éppen a nagyajtó az udvar felől nyílik és az utcai homlokzaton csak egy ablak található.

A tető mindig nyeregtető. A hagyományos tetőhéjazata a nádtető, amelyet sok helyen már felváltott a cserép (vagy kedvezőtlenebb esetben a hullámpala).

Jellemző színhasználat a homlokzaton fehér. Az ajtók, ablakok sötétbarna vagy sötétzöld színűek.

Műemlékek

A településen országosan védett műemléki épület a román stílusú, egykori premontrei apátsági templom a 13. sz. első feléből.

A templom környezet parkosított, körülötte stációk.

Helyi védett épületek

A település hatályos rendezési terve szerint az Evangélikus templom épülete (Fő utca 138. hrsz: 336.) rendelkezik helyi védelemmel.

Egyéb helyi védett elemek, szakrális és történelmi emlékek a településen

A település területén szerencsére szép számmal maradtak fenn szakrális és történelmi emlékek, amelyeket kellő tisztelettel tart karban és rendben a település. Az emlékművek, haranglábak, keresztek környezete ápolott, gondozott.

Haranglábak

Kereszt

Világháborús emlékmű

Trianon emlékmű

Tűzoltókocsi

Gesztenyefasor

Millenniumi kereszt

Kopjafák

TÁJHASZÁLAT

A település a Rábaköz néven ismert Csornai-sík kistáj része. A terület természetföldrajzi adottságait tekintve igen egységes. Mind a talajviszonyok, domborzati adottságok csapadékeloszlások terén egységes, homogén képet mutat. A település tengerszint feletti átlagos magassága 115-120 m. Móríchida a 8419-es számú állami mellékút főút mentén fekszik. A település Győrtől 28 kilométerre, Tétől 7 kilométerre, Csornától 19 kilométerre található.

A község külterületét nagy kiterjedésű szántóterületek és valamivel kisebb erdőterületek jellemzik. Kisebb arányú, de települési szinten jelenős területek vannak ezen felül rét és legelő hasznosításban is.

Az szántóterületek nagy arányának oka a domborzatból fakad, hiszen a község közigazgatási területének nagy része a Rába és Marcal folyók öntési árterületein található. Ezen felül a szántóterületek magas aranykorona értékkel bírnak, jó termelékenységgű területek. A homokosabb, lazább területeken volt csak érdemesebb erdőgazdálkodást folytatni, mint mezőgazdasági művelést, melyek főleg a település déli és dél-nyugati területein találhatóak. Az erdők nagy része ma is gazdasági rendeltetésű.

Nagyobb összefüggő zöldfelületek, zöldterületek a településen a Rába-folyót valamint a Marcal-folyót kísérő liget erdők, a közigazgatási területet észak-déli irányból átszelő erdősáv és a közigazgatási határt keleten határoló szintén észak-déli irányú kiterjedt erdősáv.

TERMÉSZETI ÖRÖKSÉG

Mórichida területének jelentős része országos tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területbe tartozik, valamint nagyon sok területe része az országos ökológiai hálózatnak is. Tájképvédelmi szempontból értékesek a vízfolyást kísérő galéria erdők a rét és legelő területek, valamint a sok folyó és vízfolyás.

A tájképvédelmi szempontból értékesek a vízfolyást kísérő galéria erdők és a keleti oldalon telepített erdők is, amelyek egyben kiváló minőségű erdőterületek is.

Táji, természeti értékek a településen

A Tvt. 15.§-a lapján természeti területnek minősül az erdő, gyeperdő, nádas, művelési ágú termőföld.

Az országos településrendezési és építési követelményekről szóló Korm. rendelet értelmében a mocsár és a nádas természetközeli területnek minősülnek. Tervezett természeti területként szükséges kezelni az erdő, gyep, nádas, művelési áqu termőföldeket.

Ezekben a területeken kiemelt figyelmet kell fordítani a tájkép, a természetes életközösségek (növénytársulások) és élőhelyek megóvására. (Tvt. 15.§)

A településen Natura 2000-es természetvédelmi rendeltetésű területek találhatóak, amelyek a HUFH20011 Rába kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület részét képezik.

A Rába Natura 2000 területét elsősorban az erdők és az ún. rábaközi kisvízfolyások előfordulása jellemzi. Az erdők közül legnagyobb mennyiségben a pannon cseres-tölgyesek fordulnak elő. Jelentős a keményfás ligeterdők és a pannon gyertyános-tölgyesek aránya is. Sajnálatos módon a térség természetes erdei az elmúlt évtizedek intenzív használata miatt rendkívül megfogyatkoztak. A kijelölt Natura 2000 terület a megmaradt természet és természetszerű erdőket öleli fel. Az erdők gyakori, de az erdészeti kezelések miatt veszélyeztetett jelölő faja a szarvasbogár és a közönséges denevér. Az erdőkben fészkel a fekete gólya. A terület további kiemelkedő értékét a területen keresztül folyó vízfolyások jelentik, amelyek számos értékes gerinctelen fajnak, köztük a közösségi jelentőségű díszes légivadásznak és az erdei szitakötőnek nyújtanak élőhelyet.

Mórichidát három sávban értékes ökológiai folyosó területek és puffterületek tagolják. Ezek a sávok főként ártéri erdőterületeket és réteket valamint régebben telepített erdőket foglalnak magukban és mint említettük részei az ökológiai folyosó és puffterületeknek.

<http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>

Végezetül Mórchida területe érintett a „tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek” országos (OTrT) övezettel.

Egyedi tájértékek Mórchida területén a település kül- és belterületén megtalálható keresztek, az evangélikus templom, az árpád kori római katolikus meplom, az emlékművek és a pincesor.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK, A TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSI TERÜLET

Mórichida több száz évre visszatekintő településszerkezetében a Fő út, a Kiss utca és a Bordács utca mentén megmaradt a hagyományos oldalhatáron álló beépítés és megmaradt a hagyományos, szintén több száz éves telekszerkezet.

A történelmi főutca mentén megmaradt jó néhány utcaképi, településképi vagy építészettörténeti szempontból értékes régi ház.

A területen belül, ahol még megvannak a régi házak és ott is ahol átépült ugyan az épületállomány: megtartandó és védendő érték az utcahálózat, az utcák vonalvezetése, szélessége vagy adott esetben keskeny mivolta, a kialakult teresedések, az előkert nélküli vagy kis előkertes beépítések jellege és a telekstruktúra.

A jövőben ezen a területen kerülendő a hagyományos és kialakult épületmagasságoktól, párkánymagasságoktól és tetőformáktól kirívóan elütő, az utcák ritmusát megbontó épületek megjelenése.

A területen fontos az épületterányok, nyílásosztások, hagyományos anyaghasználat, színvilág megőrzése. Megvédendő az utcák, lakóépületek ritmusa ezért kerülendő a telkek utcafronti összevonása.

A házak felújítása esetén törekedjünk eredeti tömegük és anyaghasználatuk, és a régi épületek nívós, jellegzetes részletképzései: a tornácok, párkányok, homlokzatok, fa anyagú, hagyományos osztású ablakok, nyíláskeretek, kerítések, kapuk megtartására.

Törekedjünk új építés esetén is a hagyományos anyagok és felületképzések (vakolat, kő, fa,) és világos színek (fehér, drapp, vajszerű, terrakotta stb.) használatára.

Elérendő településképi cél, hogy a meglévő épületek közé épülő új házak ill. átépített, átalakított házak hasonló tetőhajlásszöggel és hasonló tetőidommal épüljenek, mint környezetük. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település kialakult utcaképéhez.

A külső településrészek mérnöki, sematikus telekosztásaival, utcahálózatával, szabályos négyzetes alakú, azonos méretű telkeivel ellentétben a történeti településrészben egy organikus telek és utcahálózatot találunk, változatos alakú és nagyon eltérő (helyenként igen keskeny) méretű telkekkel, közterület-szélességekkel.

A történeti településrészének utcái és terei sok és szép zöldfelülettel vagy a házak előtti mini fasorral, fásítással rendelkeznek, amelyeket szépen karbantartanak. A közparkok, zöldterületek növényállománya, és térbútorainak anyaghasználata példaértékű.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ PINCESOR

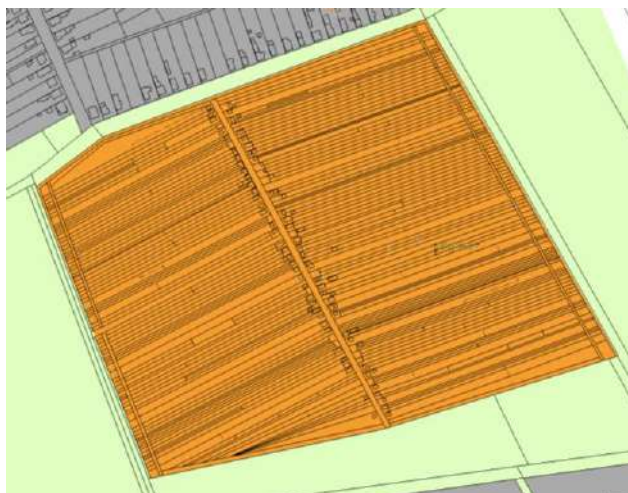
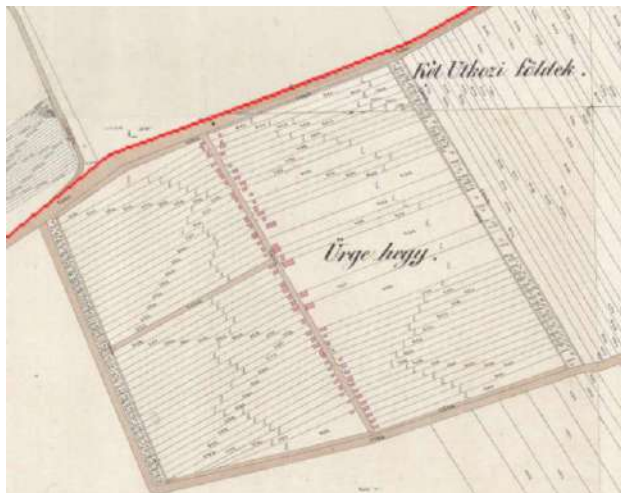
Az Ürge-hegy pincesorában sok helyen megmaradtak a szépen sorakozó régi pincék, jellegzetes épületállományukkal és jellegzetes beépítésükkel, a pincék előtt a szép zöldterületekkel.

A területen megőrzendő az értékes épületállomány, a hagyományos telekszerkezet és területhasználat.

Az átépítések, új építések esetén is megtartandó a hagyományos anyag és színhasználat, valamint a hagyományos egyszintes tömegformálás.

A pincesor telekszerkezete és épületei a 1856-os kataszteri térképen és napjainkban.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL NEM MEGHATÁROZÓ, BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEK (ÁTALAKULÓ TELEPÜLÉSRÉSZEK)

Az átalakuló területek lakóterületinek utcaképei épületállományukban, építészeti stílusaikban nagyon változatos képet mutatnak. Az 1940-es 1960-as évektől napjainkig a sáttortetős, 80-as évekbeli nyeregtetős épületeken át a legújabb korok mediterrán stílusú házáig, az egyszintes, kétszintes, pincelakásos, tetőteres épületekig bezáróan mindenféle épület megtalálható a településen.

Az utcák, tömbök anyaghasználatukban, színhasználatukban, tetőformáikban, építészeti stílusaikban és minőségükben nagyon eltérő képet mutatnak.

Ezért lenne fontos a jövőben, hogy a meglévő épületek közé épülő új házak ill. átépített, átalakított házak hasonló tetőhajlásszöggel és hasonló tetőidommal épüljenek, mint környezetük. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település kialakult utcaképehez.

Azokon a területeken, ahol vegyesen állnak földszintes, tetőteres és földszint + emeletes épületek, fokozottan fontos a megfelelő magasság megválasztása illeszkedéssel! A meglévő épületek közé épülő új családi házaknak hasonló magassággal kellene épülniük, mint környezetük.

Az új házak építésénél, felújításnál, átalakításnál a tetőhajlásszögét a szomszédok figyelembe vételével javasolt megállapítani. Azonos tetőformák alkalmazásakor egységes, nyugodt utcakép jön létre. Kerüljük a túlzottan tördelt, túltagolt tetőformájú kialakítást.

Ezek a területeken sem ajánlott a feltűnő és a rikító, kirívó színhasználat, a rikító színű fém-, és műanyag lemezfedések és burkolatok alkalmazása. Egy épületen belül az adott utcaképbe illeszkedő, de egymással harmonizáló színek használata javasolt. A házak egymással harmonizáljanak és ne rivalizáljanak.

Azokban az utcákban, ahol megmaradtak/fennmaradtak régi házak és emblemikus épületek, ott ezek felújítása esetén is törekedjünk eredeti tömegük, tetőhajlásszögük, anyaghasználatuk, és a régi épületek nívós, jellegzetes részletképzései: a tornácok, párkányok, homlokzatok, fa anyagú, hagyományos osztású ablakok, ajtók, nyíláskeretek, kerítések, kapuk megtartására. Új építés esetén is törekedjünk a hagyományos anyagok és felületképzések (vakolat, kő, fa,) és világos színek (fehér, drapp, vajszerű, terrakotta stb.) használatára.

Ezek a területeken is elérendő településképi cél, hogy a meglévő épületek közé épülő új házak ill. átépített, átalakított házak hasonló tetőhajlásszöggel és hasonló tetőidommal épüljenek, mint környezetük. A túl magas, illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek a település kialakult utcaképehez.

A telkek – mivel mezőgazdasági tevékenységet a lakók a telkek alakításaikor jellemzően már nem folytattak – kisebbek, így a hagyományos falusi lakóépületeknél szélesebb, házak szorosabban követik egymást. A kevés számú és kicsi melléképület a lakóházak mögött helyezkedik el, az utcaképben nem játszik szerepet.

Az átalakuló településrészek körébe tartoznak továbbá az **ipari gazdasági jellegű területek, sport és szabadidős területek, kereskedelmi, szolgáltató jellegű gazdasági területek.**

Ezek a területeken az átalakulást, valamint új beépítésre szánt területek kialakulását, nagyobb épületállomány megjelenését nem lehet és nem is kell megakadályozni, hiszen ez a lakosság megváltozott életmódjának, igényeinek ill. a település gazdasági fejlődésének természetes következménye.

Fenti területek beépítéseinél a jövőre nézve cél, hogy a területek beépítéseinél a telkek mérete és a beépítés módja a funkcióhoz (üzemi, gazdasági, rekreációs stb) igazodjon. Az épületek aránya, részletei és anyaghasználata a funkciót tükrözze.

Az épületek megjelenése a tájban vagy települési környezetben megfelelő építészeti formálás és rendezettség mellett elfogadható. Ezeken a területeken is lehetőség szerint kerülendő az erős színek használata.

Az épületek kialakításának fő szempontjai: a terephez, környezethez való illeszkedés, lehetőleg egyszintes kialakítás, egyszerű, letisztult tömegformálás, természetes, természetes anyagok és színek használata.

A nem lakó funkciójú átalakuló területek épületállománya jellemzően igényes anyaghasználatú és építészeti, településképi tekintetben környezetükbe illeszkedő kialakítású.

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

ÉS EGYÉB BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK

Mórichida közigazgatási területének jelentős része érintett tájképvédelemmel ill. ökológiai hálózat övezeteivel (zölddel jelölt területek). Ezek a területek jellemzően a kiterjedt erdőterületeket, a vízfolyások menti területeket, valamint a még megmaradt legelők területeit fedik le.

A jövőben ezek azok a területek, amelyeken nem lenne kívánatos nagyobb épületállomány, ill. tájképet romboló vezetékek, adótornyok stb. megjelenése.

A kialakult tájhasználat, a mezőgazdasági vagy gazdasági esetleg szabadidős tevékenységek azonban szervesen kapcsolódnak a település életéhez, gazdaságához, annak működőképességéhez. Nem lehet tehát cél teljesen kizárni a külterületekről egy-egy laza, szellős beépítésű üdülő, sport-szabadidős létesítményeket magukban foglaló területeket, a gazdasági tevékenységek, majorok területeit, egy-egy mezőgazdasági építményt.

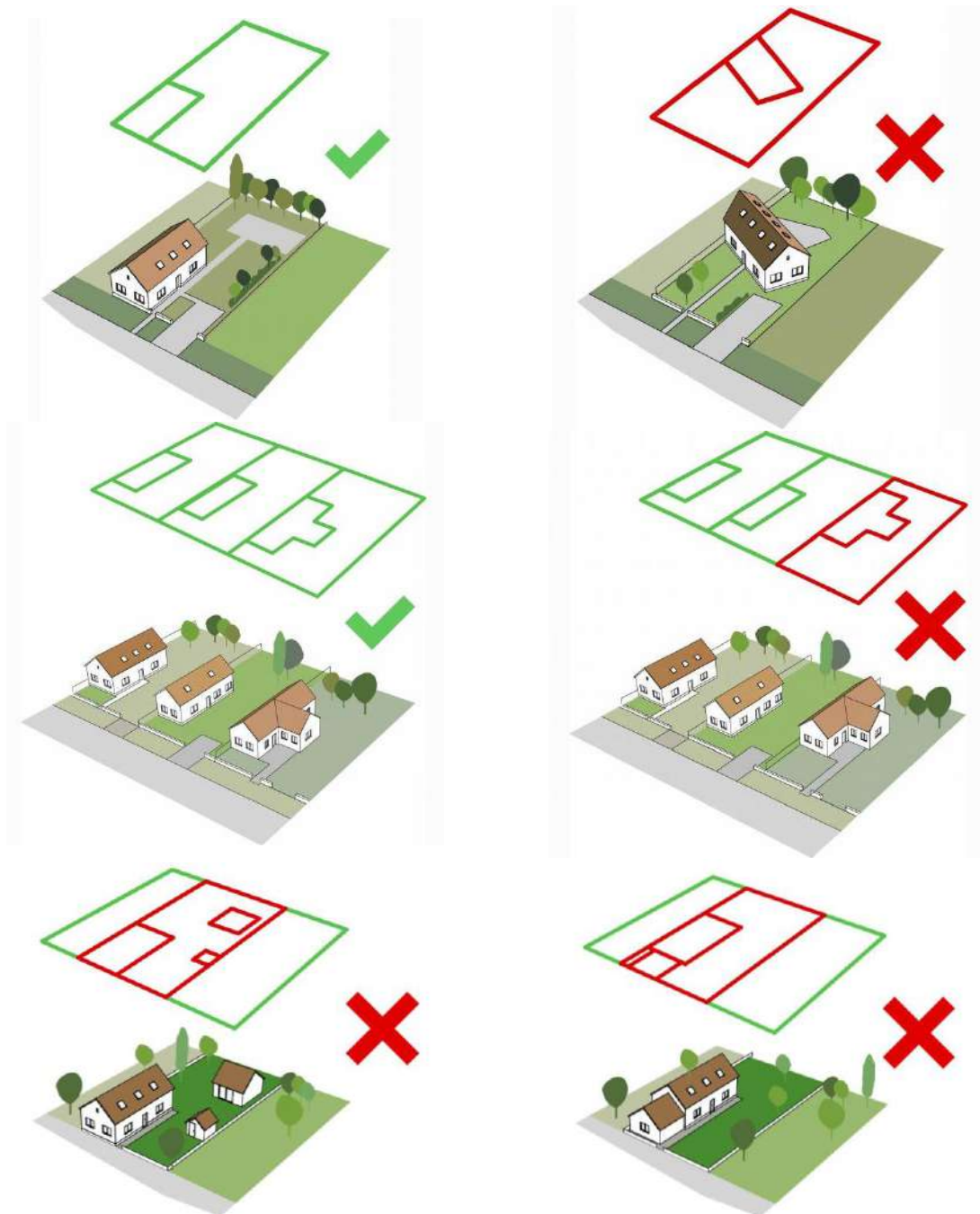
Ezért településképi szempontból nem meghatározó (fehéren hagyott területek), egyéb beépítésre nem szánt területek körébe soroltuk azokat a területeket, amelyeken megengedhető jelentősebb épületállomány, villamosvezeték, adótorony, napelempark, kavicsbánya stb. megjelenése.

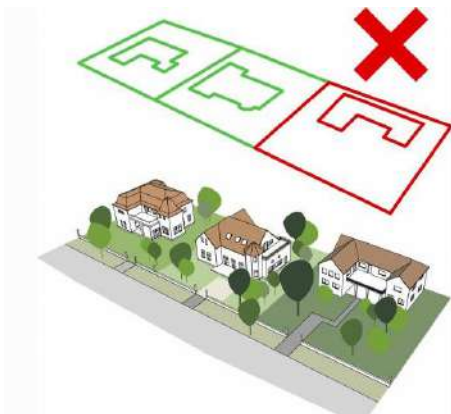
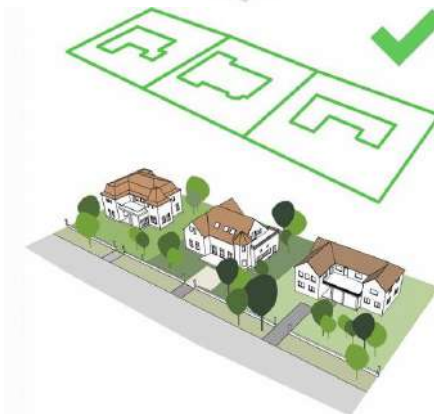
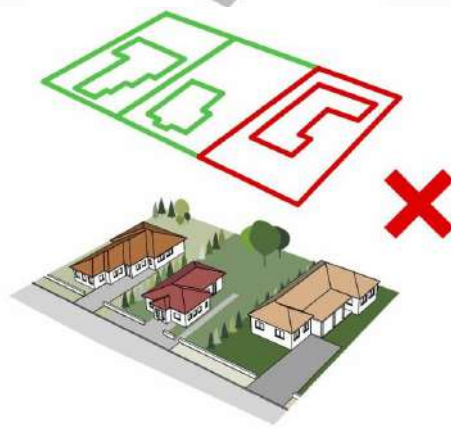
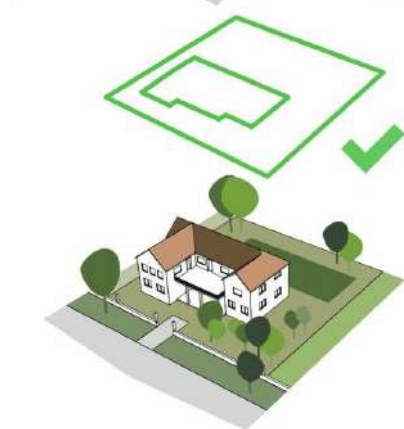
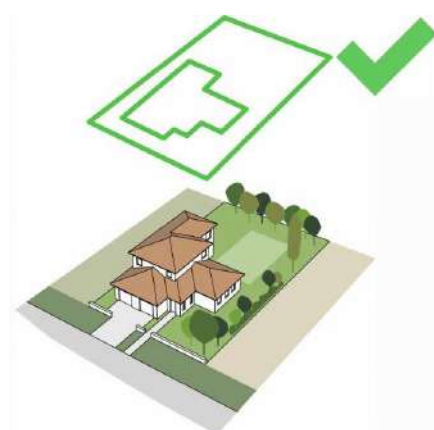
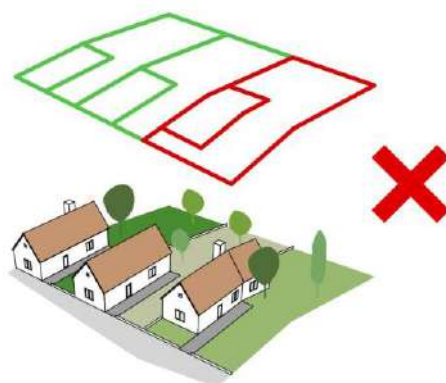
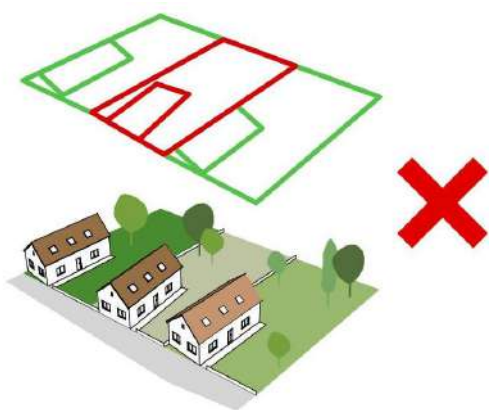

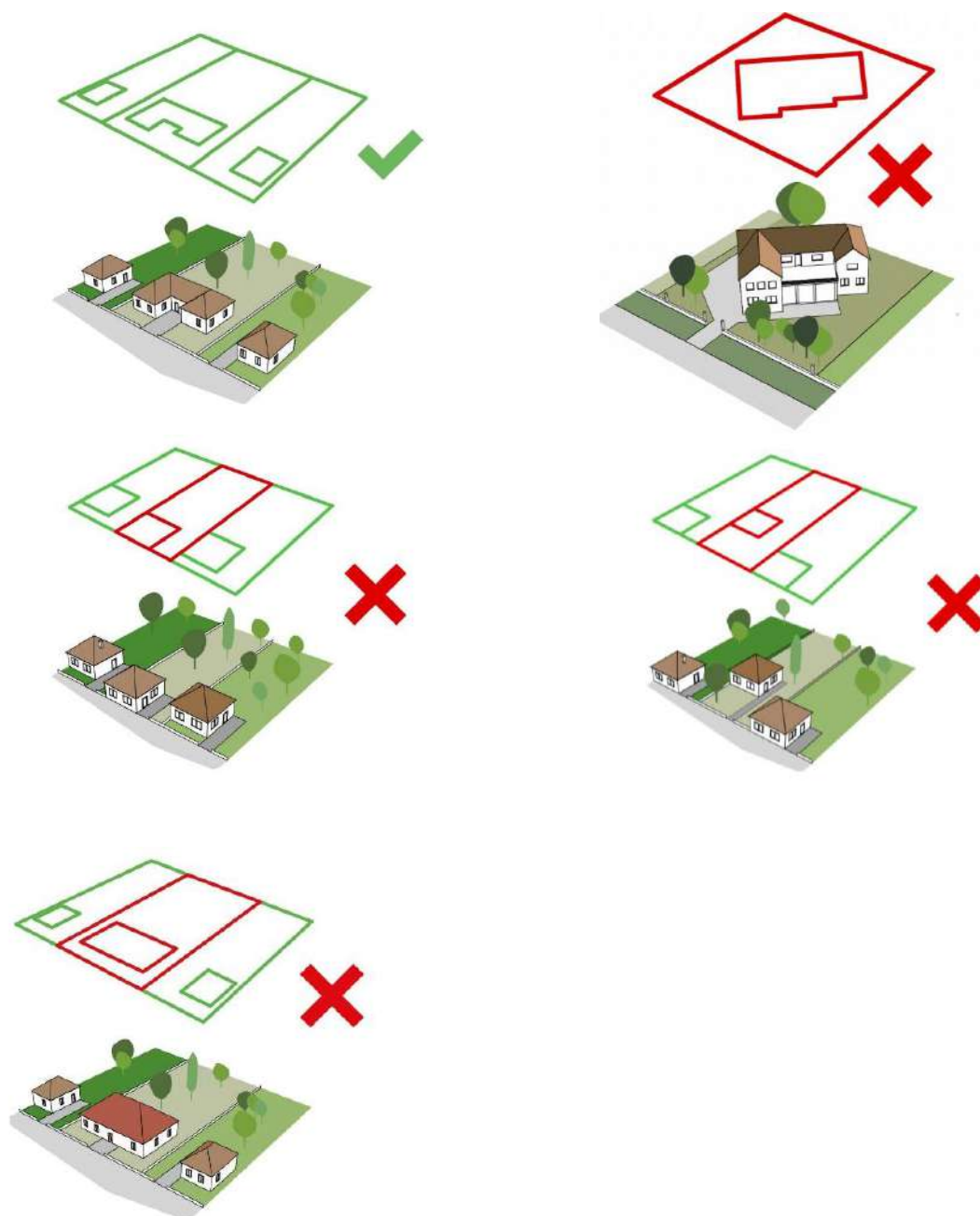
építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója - utcák, terek, közparkok, közkertek

A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

ÉPÜLETEK ELHELYEZÉSE, TELEPÍTÉS

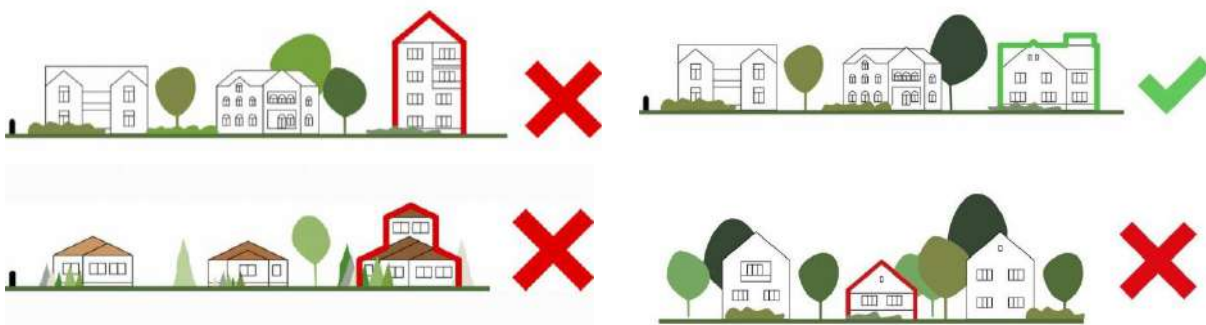

A településen az épületek jellemzően oldalhatáron helyezkednek el, kis előkerttel. A területen nem kívánatos az utcák ritmusától és a kialakult telekszélességektől eltérő telekszélességek kialakítása, a hagyományos telekstruktúra megváltoztatása.

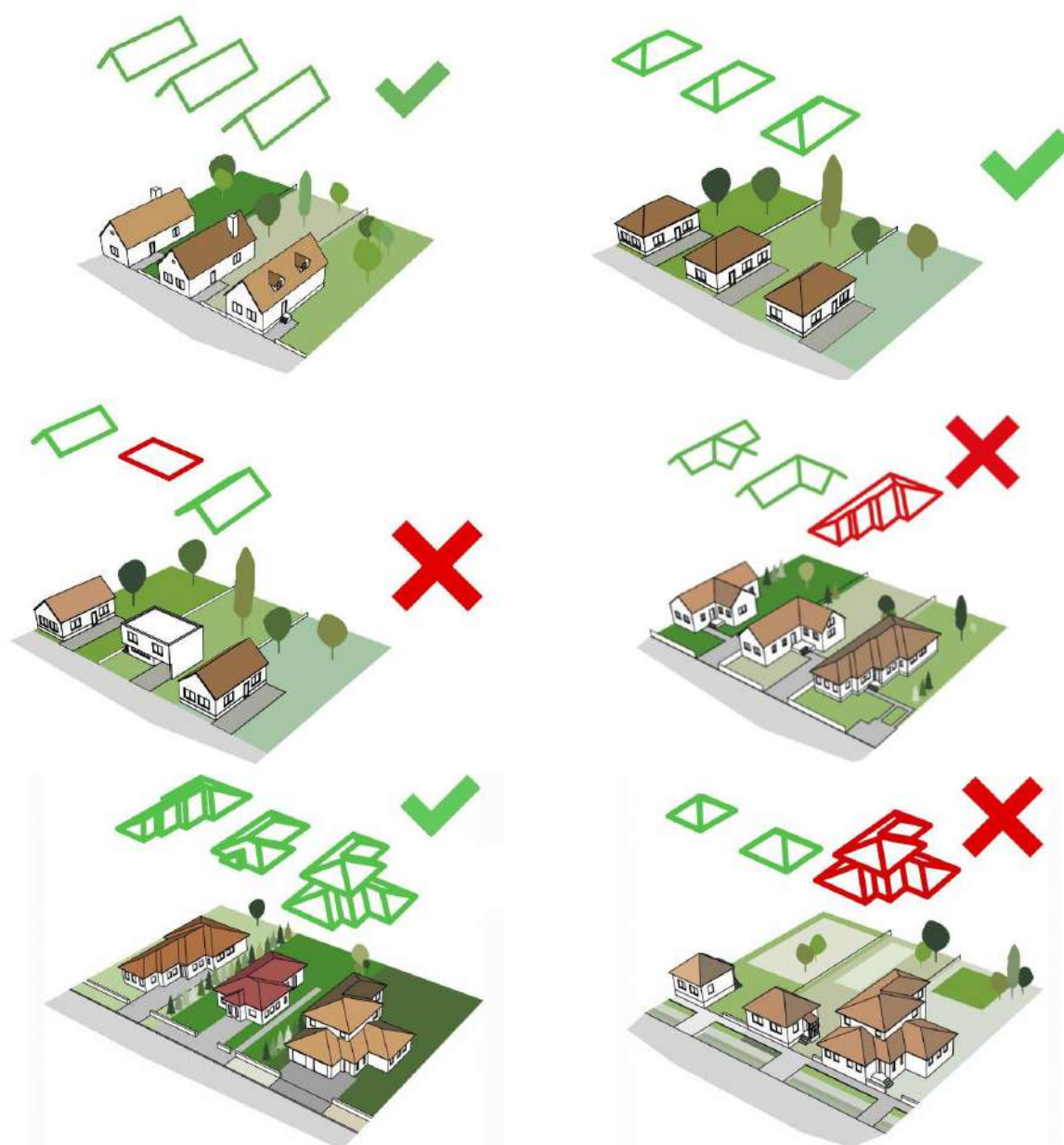
ÉPÜLETEK MAGASÁGA

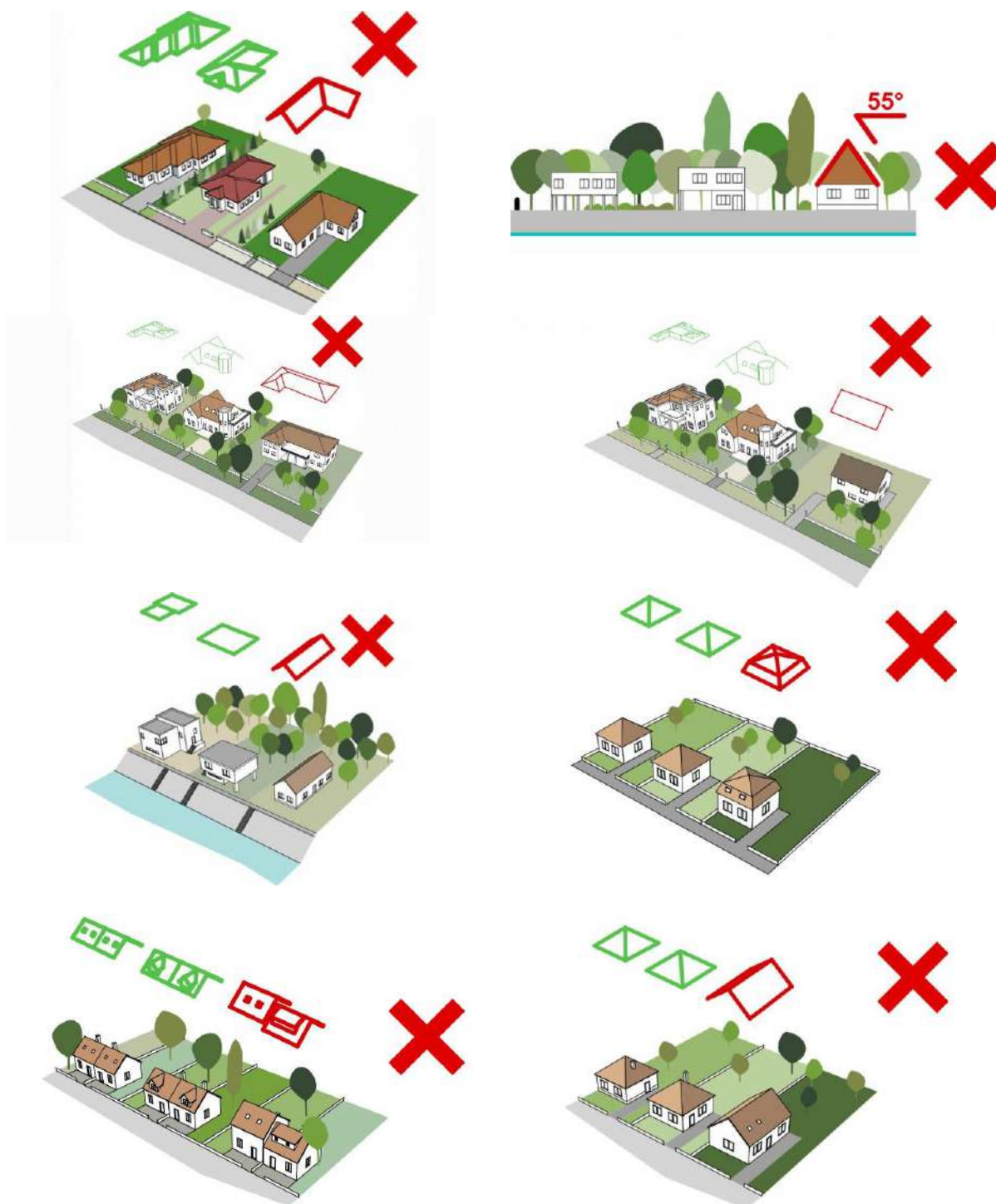

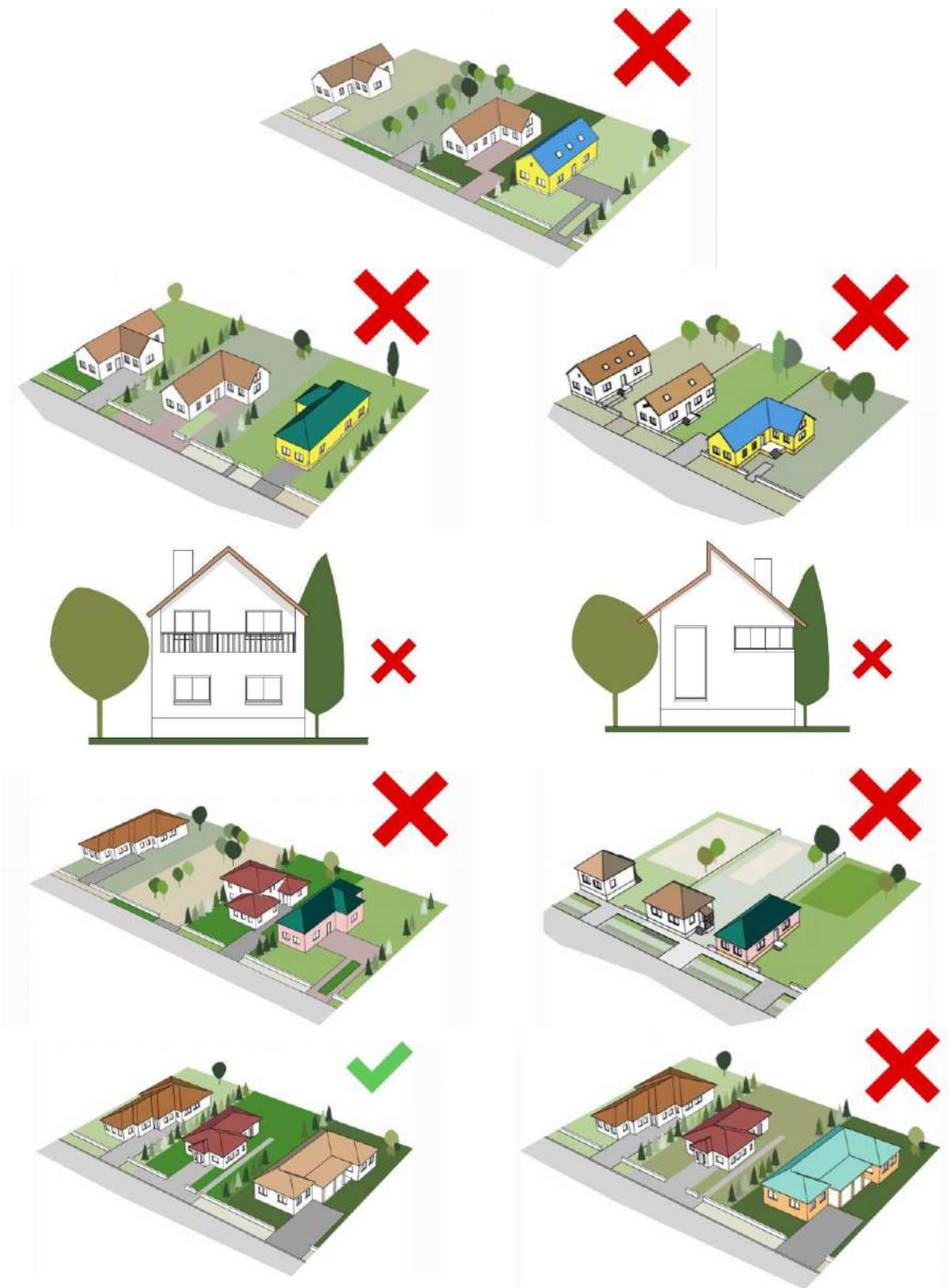
A meglévő épületek közé épülő új házak magassága az utcában meglévő házak magasságához alkalmazkodjon.

TETŐFORMA

A településen elvárás a környezetben kialakult rendhez történő alkalmazkodás a gerincirányok, oromfalak, a tetők formavilágának, tagolásának tekintetében. Az épületeken az égetett agyagcserép vagy betoncserép fedés javasolt. Kerülendő a nem természetes színű tetőhéjazatok alkalmazása. A feltűnő, kirívó színhasználat (pl. zöld vagy kék tetőfedés) nem megengedhető.

Az épületek homlokzatának, oromfalának, tűzfalának kialakításánál a területen hagyományos, illeszkedő architektúra alkalmazása javasolt. Kerülendő a homlokzat túlzott - kővel, fával vagy téglával történő - burkolása. A homlokzati felületek és nyílászárók színei esetében kerülni kell a túlzottan élénk vagy túlzottan sötét színek (lila, kék, piros...) használatát és a környezet

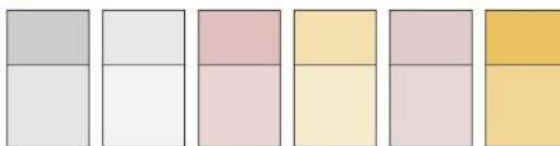
alkalmazkodó természetes pasztellszíneket kell előnyben részesíteni. Egy adott épületen nem ajánlott túl sok eltérő szín vagy 3-nál több árnyalat alkalmazása.

A lábazatok esetében kerülendő a ragasztott, csempeszerű utánzatok alkalmazása. Előtérbe kell helyezni a hagyományos kő, téglá vagy vakolt lábazatokat.

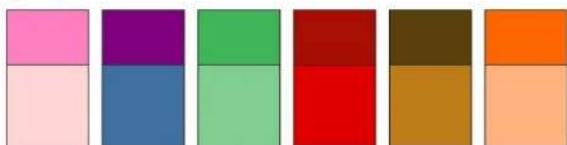
✓ **Nyílászárókra javasolt színvariációk**

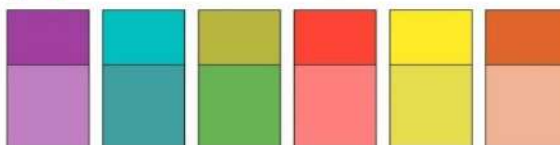
✓ **Homlokzatra javasolt színvariációk**

✗ **Nyílászárókra nem javasolt színvariációk**

✗ **Homlokzatra nem javasolt színvariációk**

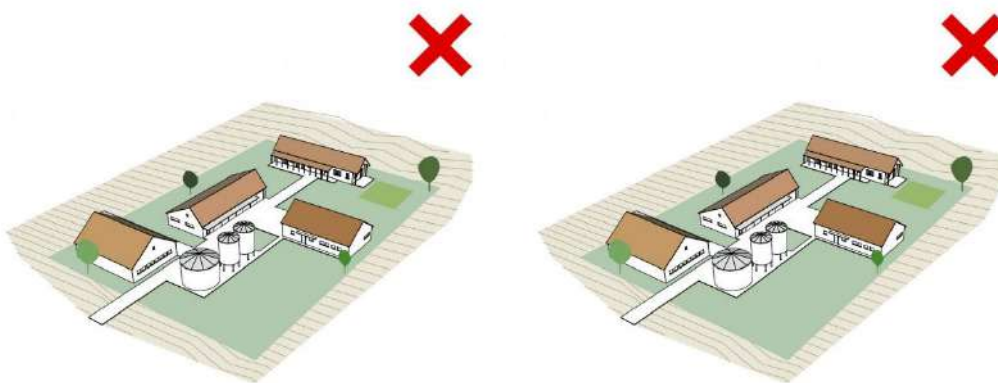
A példaként feltüntetett színekombinációk az árnyalatok jellegét illusztrálja, természetesen más színekkel is bővíthető!

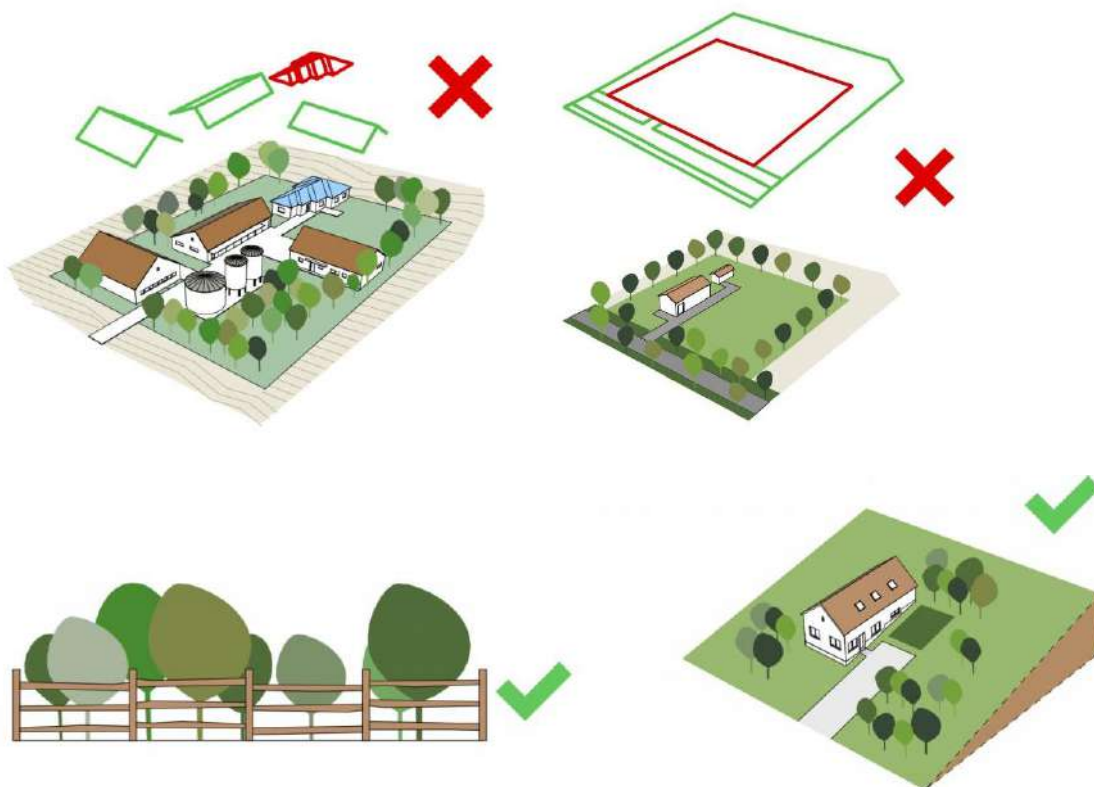
GAZDASÁGI, KERESKEDELMI, SZABADIDŐS, KÖZJÓLÉTI FUNKCIÓJÚ TERÜLETEK

Ezen területek beépítéseinél a telkek mérete és a beépítés módja a funkcióhoz igazodjon. Az épületek arányai, részletei és anyaghasználata a funkciót tükrözze.

Az épületek megjelenése a tájban vagy települési környezetben – bár nem feltétlenül előnyös – megfelelő építészeti formálás és rendezettség mellett elfogadható. Kerülendő az erős színek használata.

Az épületek kialakításának fő szempontjai: a terephez, környezethez való illeszkedés, lehetőleg egyszintes kialakítás, egyszerű tömegformálás, természetes, naturális anyagok és színek használata.

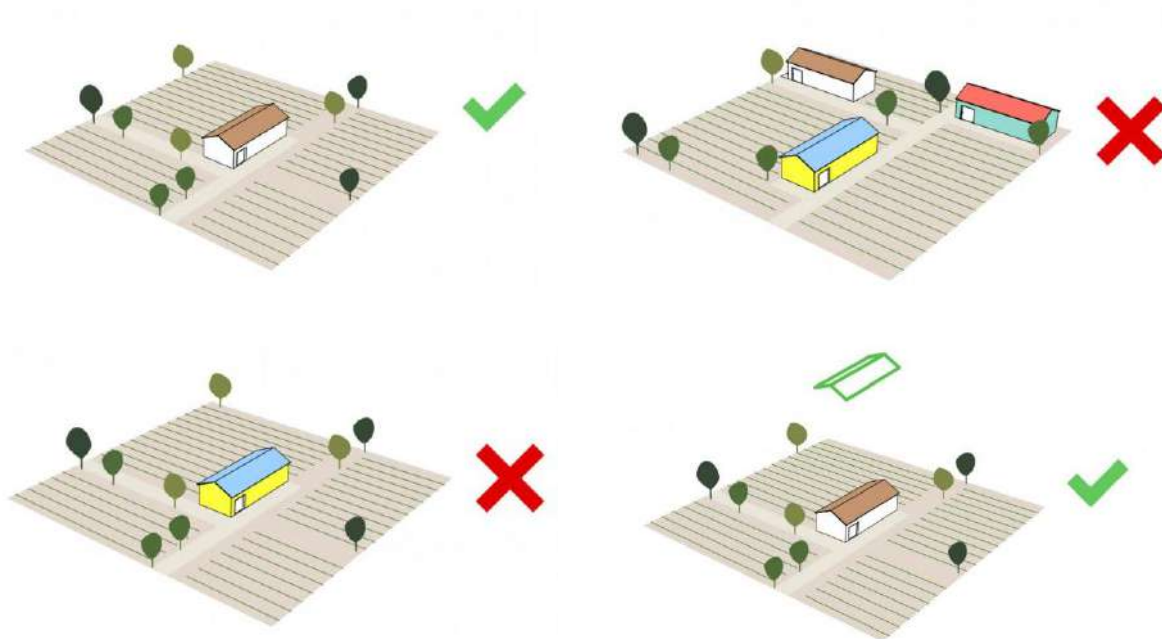

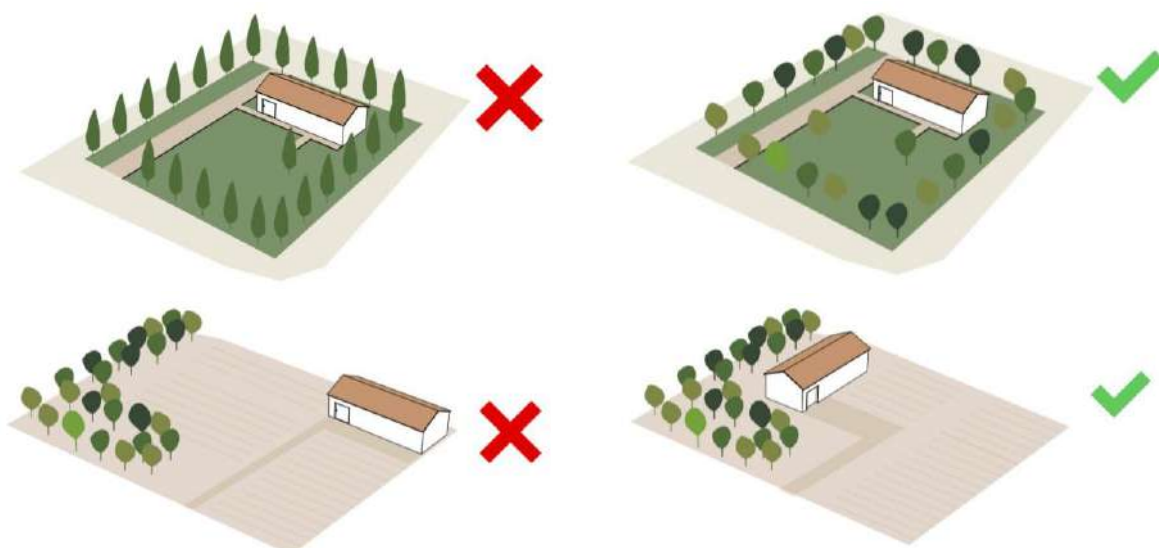

A TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK, VALAMINT ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ A BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEKRE

Az épületek kialakításának fő szempontjai: a terephez való illeszkedés, lehetőleg egyszintes kialakítás, egyszerű tömegformálás, természetes, természetes anyagok és színek használata.

A területen kerülendő a tájidegen fafajok, cserék telepítése.

Külterületen a táj sokszínűségét adó természetközeli élőhelyek az erdők, rétek, legelők fenntartása kiemelten fontos feladat. Meg kell tartani és lehetőleg növelni kell a vízfolyásokat, utakat kísérő erdősávok, ligetek területét. Törekedni kell arra, hogy az erdőterületek, rétek területei ne csökkenjenek.

A tájhasznosítás és a természeti értékek felhasználása során meg kell őrizni a tájak természetes és természetközeli állapotát, továbbá gondoskodni kell a tájak esztétikai adottságait és a jellegét meghatározó természeti értékek, természeti rendszerek és az egyedi tájértékek fennmaradásáról.

A történelmileg kialakult természetkímélő hasznosítási módok figyelembevételével biztosítani kell a természeti terület használata és fejlesztése során a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megóvását.

Az esetleges külterületi fejlesztések során törekedni kell arra, hogy az újabb fejlesztési területek a már meglévő hasonló funkciójú területek közelében helyezkedjenek el, mert így a természet közeli területek kevésbé lesznek az esetleg káros hatások által érintve. Az új fejlesztési területek kialakítása, meglévő területek fejlesztése során kötelező telken belüli védőfásítással, védőerdők telepítésével kívánatos elősegíteni a fejlesztések tájba illesztését.

Az épületek színhasználata tekintetében nem kívánatos a rikító, harsány színek alkalmazása.

A szántók, rétek területén különös gondot kell fordítani a vizuális környezetszennyezés elkerülésére. Ezeken a területeken nem kívánatos a tájat elcsúfító mobil konténerek, lakókocsik kihelyezése, 'bódé' jellegű építmények megjelenése.

A tájfejlesztés feladata a hiányzó helyeken a fásítás pótlása és erdők telepítése. A növényzettelépítésnél a zöldterületalakítás esztétikai szempontjait is figyelembe kell venni. Fontos a természetes lágy vonalak növényzettel való kiemelése, kerülendő a merev fasorok alkalmazása. Az utak mentén elhelyezendő növényzet megjelenését csoportos telepítéssel kell lágyítani

Elsőrendű fontosságú a település táji megjelenésének védelme. Javasoljuk a meglévő, nagy kiterjedésű szántók táblaméreteinek csökkentését és a szegélyek, védőfásítások pótlását és új az utakat kísérő védőfasorok telepítését. Ezek alapvető fontosságúak a táj jellegének megőrzéséhez és a szélerózió elleni védelem szempontjából egyaránt. A tájrendezési és szabályozási terveken jelöltük a fasorok helyét. A rosszabb minőségű szántók erdősítése mindenképpen javasolt a külterületen.

KERÍTÉSEK KIALAKÍTÁSA

„Az én házam az én váram” mottó, valamint a történelmi hagyományok fényében nem elfogadhatatlan tömör, zárt kerítések kialakítása a településen. Többször említettük, hogy a kerítések kialakításával is elérhető az egységes, karakteres települési arculat, szép településképp, ha az adott településrészre jellemző anyagokkal, formákkal dolgozunk - de természetesen egyéni ízlésünkre formálva.

Az áttört kerítéssel alapvetően a telek területét választjuk a közterülettől, de ugyanakkor kapcsolatot is teremtünk azzal, és betekintést engedünk a szépen gondozott környezetünkre, udvarunkra, kertünkre.

Kerítések esetében is beszélhetünk hagyományos megoldásokról mind anyaghasználat, mind pedig forma, kialakítás terén; ugyanakkor érvényre juthatnak a kortárs, modern megoldások is. Ld. jó példák fejezetben.

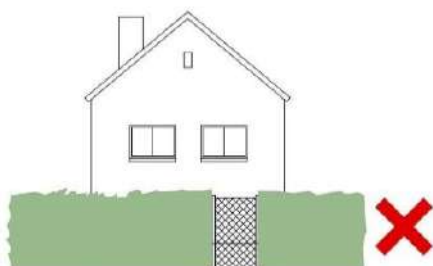
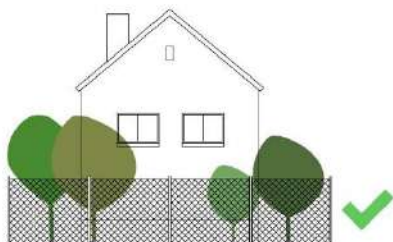
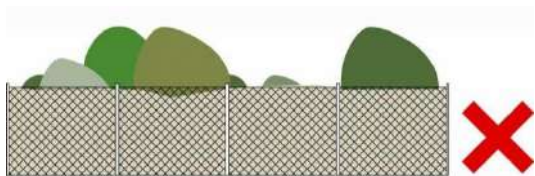
A kertkapu a megérkezés, fogadás kiemelt pontja. A kertkapu és a gépkocsi kapu kialakításakor illeszkedjünk a kerítéshez és az épülethez. A kapu legyen hangsúlyos, de ne hivalkodó.

Ahogy az épületek esetében a természetes anyaghasználat a javasolt és a jellemzővé vált, úgy a kerítések kialakításakor is ezeket az anyagokat érdemes előnyben részesíteni. Színeknél az anyaghasználatnak megfelelően a fához a barna, szürke és a zöld árnyalatait, a kovácsoltvashoz az antracit, és a fekete színeket válasszuk.

Az esetlegesen nádszövettel takart dróthálós kerítés, alumínium hullámlemez kerítés használata nem megengedhető. Kerülendő a területen idegenül ható tömör sövénykerítések kialakítása.

Utcafronton kerülendő a drótkerítés vagy elemes drótkerítés alkalmazása.

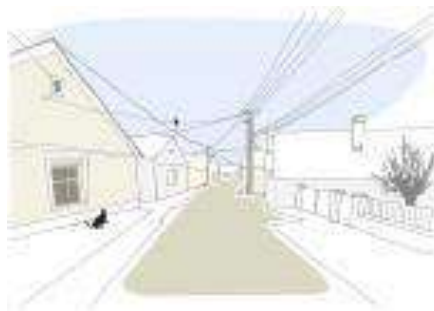
KÖZTERÜLETEK, ZÖLDTERÜLETEK, REKREÁCIÓS TERÜLETEK

A közterületek kialakítása megléte, hiánya alapvetően befolyásolja egy település imázsát, hangulatát, megítélését. A településkép alakításában nagy szerepe van az utcák, járdák, terek burkolatának, az utcabútoroknak, a közvilágítás, közművek oszlopai kialakításának, minőségének, a zöldfelületeknek, növényzetnek. Különösen nagy gondot kell tehát fordítani a parkok, közterületek növényzetére, a növényfajok kiválasztására, az alkalmazásra kerülő utcabútorokra (kerékpártároló, padok, játszótéri elemek, lámpatestek stb..).

Az utcaképeket és az általános településképet rendkívül pozitívan befolyásolják az utakat kísérő fasorok. Fontos lenne, hogy minden utca esetében gondot fordítsanak megfelelő út menti fásítás kialakítására is. A kül és belterületi utakat kísérő meglévő fasorokat mindenképpen meg kell őrizni, a hiányzó fákat, növényzetet pótolni kell.

Előtérbe kell helyezni a lombhullató fafajták telepítését és kerülni kell a tájidegen növények alkalmazását. Virágzó növények esetében is fontos az egységes megjelenés, lehetőség szerint egytípusú növényállomány valamint a hagyományos, falusi hangulatot teremtő virágok előnyben részesítése. Megfelelő növénytelepítéssel kedvezően befolyásolható a település egyes területeinek a megjelenése.

A településen élők számára a rekreációs területek, szabadidős területek, zöldterületek mind-mind a jó közérzet megteremtését szolgáló helyszínek. Fontos, hogy a településen elegendő számba, méretben és minőségben álljanak rendelkezésre ilyen jellegű területek. Egy szép közpark, gondozott fásított terület, sportpálya vagy egy kis teresedés az útkereszteződésben, egy kis zöldfelület, amely megszakítja a házak folytonosságát, egy szép árnyas fasor mind az emberek jó közérzetét szolgálja. A házak előtti növénytelepítéssel, sövényekkel, dísnövényekkel, helyben jellemző fafajokból álló fasorral hangulatos utcaképet teremthetünk.

ANYAGHASZNÁLAT

A településen kerülendő a tájidegen anyaghasználat (pl. deszkaborítású épületek, rönkházak).

GÉPÉSZET, EGYÉB MŰSZAKI BERENDEZÉSEK, REKLÁMOK, HIRDETÉSEK

Utcai homlokzaton (valamint lehetőség szerint utcáról látszó homlokzaton) kerülendő napelem, szerelt kémény, klímaberendezés kültéri egysége, antenna megjelenése.

Az utcafronton látható módon elhelyezett gépészeti elemek erősen rontják a településképet. Ez ugyanúgy igaz a településeket behálózó légkábelek sokaságára is.

A gépészeti elemek elhelyezésére keressünk helyet kevésbé hangsúlyos homlokzatokon, félreeső helyeken, esetleg növényzettel takart helyeken.

Az utcára kirakott hirdetőtáblák, cégérek, reklám felületek nagyban befolyásolják az utcaképet, ezért érdemes odafigyelnünk arra, hogyan hirdetjük szolgáltatásainkat. Fontos, hogy az egyes reklámokat, cégérek, feliratokat a település arculatához, hangulatához illeszkedően helyezzük el az épületeken, kerítéseken.

Az igényes, nem túl feltűnő, de jól észrevehető feliratok is elérhetik figyelemfelkeltő céljukat. A hirdetés lényege a tájékoztatás, ezt tehetjük utcaképbe illően is. A nagyméretű, túlzó reklám nem jár automatikusan nagyobb sikerrel.

6 JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása, feújítások, gazdasági épületek

más településekről

7 JÓ PÉLDÁK BEMUTATÁSA

sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések, utcabútorok

más településekről

8 MELLÉKLETEK

NATURA 2000 KIEMELT JELENTŐSÉGŰ TERMÉSZETMEGŐRZÉSI TERÜLETEK

Rába (HUFH2001) *Mórichida*

A védelemmel érintett helyrajzi számok: 0107/1, 0107/2, 0107/3, 0114/1, 0114/3, 0114/4, 0114/5, 0114/6, 0114/7, 0114/8, 0114/9, 0115/5, 0115/6, 0115/7, 0115/8, 0115/12, 0115/13, 0115/15, 0115/17, 0115/18, 0115/19, 0115/20, 0115/22, 0115/23, 0115/24, 0115/25, 0115/27, 0115/28, 0115/29, 0115/30, 0115/31, 0116, 0117, 0118, 0119/1, 0119/2, 0119/3, 0120/2, 0120/3, 0120/4, 0120/5, 0121/1, 0121/2, 0122, 0123, 0124, 0125/2, 0125/3, 0125/5, 0125/6, 0125/7, 0125/8, 0125/9, 0125/10, 0125/11, 0126/1, 0126/2, 0126/3, 0127, 0128, 0130/2, 0130/3, 0130/4, 0130/5, 0130/6, 0130/7, 0131/4, 0131/5, 0132/3, 0132/4, 0133/3, 0133/4, 0133/5, 0133/6, 0134/2, 0134/3, 0134/5, 0134/6, 0135, 0136/1, 0136/2, 0136/3, 0136/4, 0137/3, 0137/4, 0137/5, 0137/6, 0137/7, 0137/8

MŰEMLÉKEK

A településen Győr-Moson-Sopron megye műemlékjegyzéke alapján az alábbi országosan védett műemléki épületek, objektum található:

Román stílusú, egykori premontrei apátsági templom a 13. sz. első feléből.

Cím: Dombföld (Mórichida) hrsz.: 0105/2

Ezen műemlékileg védett objektum műemléki környezetébe az alábbi hrsz.-ok tartoznak: 0105/3, 0231/6, 0231/7, 0231/8, 0231/9, 0232

IMPRESSZUM

MÓRICHIDA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

www.morichida.hu

9331 Mórichida, Fő u. 131.

Telefon: +36 96 681 012

Polgármester: László Attila

polgarmester@morichida.net

Megbízott főépítész: Gyárfás Henriett

gyarfas.heni@gmail.com, gyarflasheni@ter-halo.hu

SZERKESZTETTE: Gyárfás Henriett

SZOVEG: Gyárfás Henriett

FOTO: Gyárfás Henriett

Mórichida, 2018.

A kézikönyv a Lechner Tudásközpont sablonjai valamint a település honlapján (www.morichida.hu) szereplő fotók, fényképek, szövegek felhasználásával készült.